

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Commentarii Tres in Universam Aristotelis Philosophiam

Commentarius Tertius In Libros De Coelo; De Generatione Et Corruptione;
De Anima; Et Metaphysicam Aristotelis

Crespin, François

Brvxellæ, 1652

Dispytatio X. De Conditionibus ad agendum requisitis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95375](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95375)

cxviii. Resp. 2°. quodlibet totum habere ex natura sua quasilibet sui partes tantū à similibus partibus penetratas, quantum per rarefactionem extēdi potest naturaliter; nec post rarefactionem partes illas magis condensari posse, quā habuerint partes connaturaliter ante rarefactionem penetratas: sicut tamen elementa rarō sunt pura, & instructa primis qualitatibus summē intensi, ita corpora rarefactibilia rarō sunt in statu præcisē penetrationis connaturalis partium; sed ordinariē habent aliquam rarefactionem & earum expenetrationem; unde fit, quod corpora, quæ utcumque densa videntur, possint magis condensari naturaliter.

cxix. Collige corpora, quæ magis dura & ponderosa sunt, non debere dici densiora, & è contra, quæ magis pervia & levia, non debere dici rariora: sed densiora dici debent, quæ in statu suo naturali habent plures partes in eodem loco penetratas; hinc pulvis tormentarius est summē densus, licet parum durus & ponderosus; rariora verò sunt, quæ in statu suo naturali pauciores habent partes penetratas; hinc ferrum est rarius pulvere tormentario: Ratio horum est 1°. quia in omnium sententia illud den-

sus est; quod ex natura sua plus habet materiæ sub eadem extensione locali; rarius, quod minus; id autem maximē convenit corporibus densis & raris, juxta nostram explicationem: 2°. quia authores contrariæ sententiæ durum & ponderosum videntur confundere cum denso, & pervium ac leve cum raro, quæ sunt summē distinguenda, ut patet ex hac Resol. & refutatione aliarum sententiarum (secundum quas ista confunduntur) de condensatione & rarefactione: 3°. quia densabile dicitur ab eo quod magis possit per certam accidentium extrinsecus advenientium seriem densari, sicuti rarefactibile dicitur ab eo, quod possit magis per aliā accidentium extrinsecus advenientium seriem rarefieri; nam densum & densabile, ratum & rarefactibile distinguuntur, saltem uti album & dealbabile, quod ultimum denotat agens extrinsecum, non verò album; unde debent explicari modo, quo explicamus. Ex his

cxix. Collige ulterius, Corpus Christi in venerabili Sacramento non esse totaliter densum, quia non habet ex natura sua omnes partes penetratas, sed virtute divinā.

DISPUTATIO DECIMA.

De Conditionibus ad agendum Requisitis.

D V B I V M I.

an simile possit agere in simile.

ANte Resolutionem
Suppono 1°. similitudinem hīc maximē spectari in qualitatibus, ita ut illa dicantur similia, quorum qualitas est una, sive ejusdem speciei.

II. Suppono 2°. simile posse agere in simile, 1°. actione æquivocā, sive per qualitatem specie distinctam ab ea, secundum quam est alteri simile; nam oculus meus producit speciem sui in oculo Petri, manus A. manum B. æque calidam humectat: 2°. actione, non assimilativā; nam lapis quatuor librarum supra alium lapidem ejusdem gravitatis positus gravitat, & juxta Aristotelem elementa gravitant in loco naturali; ac proinde pars aquæ superior agit gravitando in inferiorem: Deinde ignem magnum absumere & corrumpere parvum experientia constat: verum hæ actiones non sunt assimilativæ; ut patet.

III. Suppono 3°. dubium procedere de actione assimilativā in gradu sive per qualitates in intensione similes, & non tantum in specie: ut dubii sit sensus, an calidum ut duo possit in aliud calidum ut duo agere, in illum producendo calorem ulteriorem, & consequenter illum intendendo: pro quo, sit

R E S O L U T I O.

IV. **D**ico, simile in eadē specie qualitatis, & intensiōis gradu, non potest actione assimilativā in passum simile operari, etsi passum hoc excedat densitate, vel magnitudine.

V. Probant faciliē hanc conclusionem, qui dicunt gradus intensiōis esse heterogeneos, ac proinde secundum intensiōis qualitatis gradum, esse imperfectiorem tertio, & tertium quarto, & sic de aliis: se-

cundus enim tertium producere non poterit, quia imperfectior tertio: verum probatum est supra, gradus illos esse homogeneos, quare aliter

VI. Probatur, ex natura ipsarum qualitarum assimilativarum nobis nota à posteriori: duo calida ut duo sibi applicata, nunquam intendunt suum calorem, quantum experimur, ergo, &c. Consequentia probatur; quia de natura rerum debemus ab experientia, & à posteriori judicare; quare enim ignis calorem, aqua frigus, calor ut duo cum calore ut tria calorem in alio ut quatuor producit, & non in seipso; nisi quia talis naturæ, quantum experientia colligimus & à posteriori, ergo, &c.

VII. Confirmatur ex Aristotele hic cap. 1°. ubi textu 45°. ait, *nihil pari à simili, nam, inquit, cur potius alterum altero erit passum? etsi fieri queat ut patitur à simili, posset quandoque à se pati;* ac proinde se ad octo gradus intendere, contra omnem experientiam.

VIII. Nec rectē Respondet P. Ovidius utrumque fore passum & agens respectu invicem; quia si tales possint esse respectu invicem, poterunt & respectu sui ipsius, ut inquit Aristoteles, nec propter aliam rationem non potest idem esse agens & passum respectu sui ipsius actione univocā & assimilativā, quā quia non potest respectu alterius sibi similis esse agens actione dictā & passum; quod si hoc posset, posset & respectu sui ipsius; quia non est minus capax ulterioris gradus, quā alterum simile.

IX. Objiciēs tamen 1°. agens necessarium adæquatum & sufficienter applicatum subjecto capaci, necessariō agit: sed calidum ut duo est agens necessarium adæquatum respectu unius gradus caloris producendi; ergo si sufficienter applicatum sit subjecto capaci, scilicet calido alteri ut duo, in ipso producet unum gradum, ac per consequens simile aget in simile: Probatur consequentia; quia non

non est unde determinetur & moveatur ad non agendum, cum passum esse sibi simile non agnoscat (propter quam rationem diximus in Physica duas causas totales eidem effectui producendo sufficere applicatas effectum producere per duas actiones totales) ad cessandum ab actione.

x. Respondetur communiter distinguendo majorem, agens necessarium, &c. necessariò agit, si simul adint omnes conditiones ad agendum requisitæ, conceditur major; si una desit, prout hic, scilicet finis actionis, qui est sibi assimilare passum, negatur major: sed hæc solutio non placet, 1º. quia cum assimilatio debeat esse inter duo similia, nulla agentia æquivoca agunt ut assimilent sibi passum, unde assimilatio non potest esse finis actionis: 2º. quia etiam dato, quod agentia per se agant ad assimilandum sibi passum, possunt per accidens agere actione non assimilativâ, & productivâ effectus se perfectioris, ut cum asina cum equo producit, non asinam, sed mulum; ergo per accidens simile poterit similiter agere in simile actione non assimilativâ; sed productivâ tertii gradus in calido ut duo sibi simili, licet hoc, ex modo existendi sub unione, sit futurum perfectius causâ ipsum intendente.

Quare aliter

xi. Resp. concessâ majorem, negando minorem, & consequentiam; quia simile respectu similis non est activum, ac proinde multò minus necessarium agens, nec subjectum simile agenti est subjectum capax recipiendi actionem agentis similis, ut patet ex probatione conclusionis; quæ non militat contra causas totales in casu allato.

xii. Obijcies 2º. sit ignis calidus ut 5. quidni in lignum approximatum producat calorem ut 4. deinde accedat alius ignis calidus ut 4. intendetur calor in ligno, uti videtur experientiâ consistere, ergo, &c.

xiii. Resp. præfato casu, secundum calidum superveniens, in æquali distantia applicandum ligno, vel non? si prius, non agit in lignum, magis quam duæ candelæ accensæ agant in intermediam accensam, quod referendum est in experientiam & conclusionis nostræ probationem; si posterius, in passo inæqualiter à se distanti, non est augendus calor ad intensiorem ipsius agentis; quia quodlibet agens remissius agit in passum distans; ac proinde ubi primum agens in passum B. v.g. produxit calorem ut 3. alterum intensum ut 4. poterit in ipsum producere calorem ut unum; quia nullum impedimentum; non verò ut duo; quia faceret se solo (si quidem illud ut 5. in passum illud non potest nisi calorem ut 3. producere, ut suppono) se intensius, contra quod militat probatio resolutionis.

D V B I V M II.

an agens, ut agat, requirat præsentiam localem cum passo.

xiv. **A**lii paulò aliter quærun, scilicet, an dari possit actio immediatè in distans, an verò ad agendum requiratur contactus formalis agentis & passi, id est, secundum proprias entitates; an saltem virtualis, id est, ut virtus ipsius agentis, quam in medio produxerit, formaliter tangat passum.

R E S O L U T I O I.

xv. **D**ico 1º. contra Scotum agens totale non potest immediatè agere in distans, id est, non agendo per medium; v. g. sol non potest in

visceribus terræ gemmas, aurum, &c. producere, nisi agat in aërem medium inter se & terram.

xvi. Probatur 1º. ex Aristotele lib. 1º. Meteororum, ubi docet naturam ideo abhorre vacuum, quia alioqui impedirentur influentiæ cœlestes in sublunaria; ergo censet influentias non posse pervenire ad passum distans, nisi continuentur per totum medium.

xvi. Hoc argumentum ridet P. Arriaga, dicens esse imbecillum, quia scilicet, etiam dato vacuo unius ovi corpora sublunaria adhuc possent per collaterales continuatas aëris partes influentias cœlestes recipere. Sed quis non videt Aristotelem loqui, & intelligendum esse, de totali per vacuum aëris discontinuatione? quomodo illud argumentum non est imbecillum, sed robustum valde.

xvii. Nec dicas videri incredibile influentias cœlestes impediendas, ut & calorem ignis luculentissimi, per vacuum uno filo tantum latum. Quia bene impedirentur per laminam calibeam interpositam uno tantum filo latam; quidni igitur per tale vacuum?

xviii. Probatur 2º. experientiâ ordinariâ, si inter me & solem ponatur paries, vel simile corpus opacum, sol me post parietem existentem non illuminabit; sed hujus non potest alia reddi ratio, quam quia agens totale non potest agere in passum distans, quin agat in medio, ergo, &c.

xix. Confirmatur si agens non deberet conjungi passo distanti saltem per virtutem, quam produceret in medio, nulla daretur sphaera activitatis totalium agentium naturalium; sed hoc est contra experientiam; ergo, &c. Probatur major, quia quod dicta sphaera alicubi terminetur, est, quia agentis activitas consumi debet in medio; alioqui enim cur non esset ad quamlibet distantiam? sed isto casu non deberet, ergo, &c. Vide P. nostrum Daniëlem à S. Iosepho in 1^{am} p. D. Thom. ubi fol. 133. Confirmationem istam doctè expendit.

xx. Obijcies 1º. magnes longè positus attrahit ferrum; 2º. fascinantes sive vetulæ, & basiliscus, solo aspectu pueros distantes enecant. 3º. torpedo, quidam piscis, torporem in manu piscatoris, lupus visus raucedinem in gutture viatoris, è loco disito causat. 4º. oscitanti uno oscitat alter, & appetitus movetur in corde à phantasia existente in capite. 5º. candela recens extincta accenditur ab aliâ accensâ aliquo modo distante; & cadaver hominis occisi, appropinquante homicidâ, sanguinem emittit. 6º. fundus lebetis frigit, aquâ superius bulliente; & strophium vino adusto imbibitum ardet illæsum. 7º. unguentum quoddam Paracelsi (quod à nonnullis dicitur pulvis Sympathiæ) applicatum gladio, quo inflatum est vulnus, aut linteo ex vulnere sanguinolento aut purulento, sanat vulnus longissimè distans etsi vulnere non aliter medeatur. 8º. Naphtha, bituminis flos tenuissimus, ab igne à se notabiliter distante inflammatur, ergo, &c.

xxi. Resp. ad 1^{am} experientiam: à magnete per medium fortè quodcumque interjectum diffundi qualitatem contrario carentem, attractivam tamen solius corporis habentis qualitates similes illis, quas habet ferrum, uti experientia docet; idem est de electo, cum hoc tamen discrimine, quod per quodcumque medium suas qualitates non emittat.

xxii. Resp. ad 2^{am} vetulas illas (& idem est de lupis nonnullis & basilisco) præ senio tabescentes, ex oculis, naribus, & ore, subtile aliquod vene-

Ec 3 num.

num, & pestiferos spiritus emittere, qui tenellos pueros facile contagio inficiunt, & occidunt; sumitur ex eo quod interposito medio nil noceant.

xxiii. Respondeo, ad 3^{am}, torpedinem ab hamo usque ad manum piscatoris emittere qualitatem aliquam, quæ torporem & stuporem in manu piscatoris causet, sumitur ex eo quod alter, qui virgam non tenet, non torpeat, licet torpedini vicinior: de lupo verò putant nonnulli esse fabulam; si tamen ita se res habeat, oritur illa raucedo ex frigidityte & debilitate aliqua instrumentorum vocis, ob profluvium sanguinis ad cor, caulatam ex vehementi timore mortis de viso lupo.

xxiv. Resp. ad 4^{am}, Oscitationem unius non esse semper causam oscitationis alterius, sed interdum dumtaxat, & tunc non est causa illius efficiens, sed objectum excitans appetitum ad idem faciendum, utpote naturæ bonum: phantasia verò, non aliter, quam per modum proponentis objectum, movet appetitum in corde.

xxv. Respondeo ad 5^{am}, candelam recens extinctam emittere exhalationes quasdam & fumum pinguem facile inflammabilem: de cadavere hominis occisi, facile putarem, etiam esse fabulam, & semel casu factum, nisi vulgus aliud sentiret; si tamen fiat, dic miraculose id fieri, Deo volente homicidam, & quantum homicidium voluntarium sibi displiceat, simili prodigio manifestare, vel ope demonis ad excitandas lites, & perversas de proximo opiniones inter homines similia leviter credentes; alioqui, cur non sanguinaret in præsentia tortoris?

xxvi. Resp. ad 6^{am}, id fieri, quia partes infimæ statim ac incallescunt, rarefunt, & ideo superius ascendunt; aliæ verò, utpote frigidiore, & consequenter graviore, descendunt, & fundum infrigidant: ad id verò quod additur de strophio, non comburitur, licet utrimque ardeat, quia partes vini adusti aquosiores & crassiores successivè strophium humectant & impediunt ne comburatur.

xxvii. Resp. ad 7^{am}, Doctores Medicos, tam Lovanienfes, quam Duacenses, testatos id fieri virtute diabolicâ, impiis illis Paracelsitis valde familiaris. Plura similia habes in libello P. Ioannis Roberti de Magicâ imposturâ; de eo tamen plura Quæstiunculâ sequenti.

xxviii. Resp. ad 8^{am}, idem ferè dicendum de Naphtha, quod supra de candela recens extincta, scilicet emittere subtiles aliquos spiritus, facile ab igne inflammabiles, quibus inflammatis, inflammatur naphtha; quod autem ita fiat, patet; quia non inflammatur si interpositum sit medium, per quod non transeant illi spiritus, ut v.g. si naphtha in pixide includatur, non inflammatur.

RESOLUTIO II.

xxix. **D**ico 2°. agens partiale agere potest immediate in distans, id est, non agendo per medium, sive non continuatâ actione per medium.

xxx. Probatur, partes interiores ignis profundi quatuor pedes, agunt in passum propinquum, v.g. in me, & non agunt in partes anteriores, ergo, &c. Probatur antecedens pro primâ parte, quia tantus calor non potest provenire à sola superficie divisibili indivisibiliter sumptâ; 1°. quia alioqui ignis magnus non fortius ageret, quam parvus: 2°. quia non est, cur partes interiores ab actione cessent, cum possint, etiam ulterius, actione ductâ per me-

dium agere: Probatur antecedens, pro secunda parte, quia partes anteriores sunt omnino ejusdem rationis & similes; simile verò non agit in simile, ut probatum est ante; ergo, &c.

xxxi. Confirmatur 1°. experientiâ candelæ in passum propinquum versus hanc partem intensius lumen cæteris paribus producit, quod minorem lichnum habet: sed id fit, quia lichnus crassior impedit quominus partes luminis post illum existentes, possint versus hanc partem agere; ergo, &c. idem argumentum fit in duabus candelis, aut duobus ignibus, juxta se positis.

xxxii. Confirmatur 2°. ponatur fax in cella; fenestra cellæ aperta, illuminabit quidem foris ad aliquod spatium, sed non magnum, si verò plures addantur, ad longius multò spatium fiet illuminatio; sed faces illæ non agunt in invicem, ergo, &c.

xxxiii. Objicies 1°. si partes remotæ agerent in distans, non agendo per medium, non haberent terminum activitatis; sed hoc est contra experientiam; ergo, &c. Probatur major; quia si dixeris terminum activitatis hujus partis ignis v.g. esse in pede centesimo, & si hunc ignem continues usque ad pedem illum centesimum, ita ut hæc pars maneat omnium remotior, ut ante, jam poterit ad pedem ducentiesimum agere, & sic deinceps, ergo, &c. quod autem tunc poterit ad ducentiesimum agere, patet, quia ante poterat ad centesimum, & jam in illo centesimo non consumpsit suam virtutem, ergo, &c.

xxxiv. Resp. negando minorem; quia non experimur agentia partialia ejusdem naturæ & intentionis, ut partialia habere determinatam sphaeram suæ activitatis; sed modò majorem, modò minorem ut convincit argumentum, prout ipsum agens totale, cujus sunt partes, magis vel minus intenditur & extenditur; experimur autem agentia totalia, nisi mutantur, id est, nisi augeantur vel minuantur, semper habere eandem sphaeram suæ activitatis, si medium maneat semper eodem modo dispositum, & cætera sint paria, hinc consequenter dicendum agentia totalia agere in orbem; non verò partialia, nisi ratione totius.

xxxv. Instabis, si agentia partialia non haberent determinatam sphaeram suæ activitatis, qui toti Oceano manum ingereret, maximum frigus sentiret, & sine proportionem majus, quam si aquæ ductui tantum; sed hoc est contra experientiam, ergo, &c.

xxxvi. Probatur major, quia omnes partes Oceani etiam remotissimæ, quæ sunt sine numero (ut ita loquar) plures, quam aquæ ductus, in manum agerent, ergo, &c.

xxxvii. Resp. negando sequelam, ad ejus probationem, nego antecedens; & ratio est; quia, quantum experientia docet, aqua infrigidat humectando simul, non humectat autem, nisi quod sibi est immediatum immediate suppositi, ut experientiam facienti patebit: deinde, si hæc solutio non placet, dic (licet id minus probem) magnum frigus ita obtupecere sensum, ut cum ad determinatum gradum intensificationis pervenerit, omnis illius excessus à sensu, amplius distinctè, non percipiatur.

xxxviii. Objicies 2°. si agens partiale posset agere in distans non ductâ actione per medium, posset & totale; sed hoc est contra experientiam, ergo, &c. sequela majoris tenet à pari.

xxxix. Resp. negando sequelam, ad ejus probationem, Resp. esse disparitatem in eo, quod contra

tra actionem agentis totalis non ducta actione per medium militent omnia argumenta resolutione 1^a. allata, non vero contra actionem partialis.

XL. Obijcies 3°. scriptura & SS. Patres, ex eo quod Deus operetur ubique, inferunt Deum esse ubique; atqui hoc malè inferrent si agentia partialia possent agere in distans actione non ducta per medium, ergo, &c. Probatur minor, quia si agens partialis posset agere ubi non esset, quidni & Deus? major patet ex Apostolo: *non longè abest ab unoquoque nostrum, in ipso enim movemur & sumus*. Respondeo inde non rectè colligi Deum esse ubique; quia ut patet, causa non debet esse penetrativè in eo, quod operatur; unde secundum illud Deus non esset ubique; per ly verò *non longè abest* solum vult Apostolus nos posse Deum facillè cognoscere, ac proinde ipsum non longè abesse à cognitione nostra; *quia in ipso vivimus, movemur & sumus*.

RESOLUTIO III.

XLII. Dico 3°. potest agens, tam parziale, quam totale in genere causæ principalis agere in distans actione & virtute diffusa per medium; non ita quidem, ut sola virtus diffusa agat; sed ita, ut ipsum agens agat per se, & per suam virtutem intrinsecam simul cum virtute diffusa per medium.

XLII. Probatur 1°. quando quis ad prunas se calefacit, non solum calefit à calore aëris sibi immediati; sed etiam à calore ignis & prunarum, ergo, &c. Antecedens in quo solo potest esse difficultas, patet experientia; quia si inter ipsum & illa interponatur umbella, sentit calorem naturaliter minui; sed hoc non posset sentire, si calefieret tantum à calore aëris sibi immediati, ergo, &c.

XLIII. Probatur 2°. saepe in passo distante producit effectus perfectior, quam sit agens ipsi immediate contiguum, ac proinde, quam in proximiori, ut patet; 1°. quando passum distans est luminis capacius, quam propinquum & contiguum: 2°. in reflexione lucis è speculo; lumen enim quod retrocedit versus suum agens, cum lumine, quod reperit prope speculum antea productum, facit lumen intensius, quam sit prope ipsum agens, quousque non repercutitur; ergo saltem eo casu agens debet agere in distans, &c. Probatur consequentia; quia illud lumen non potest provenire à lumine intermedio, utpote minus intenso, & non est alia causa in quam refundatur, ergo, &c.

XLIV. Confirmatur, quia nisi lux solis, vel candleæ, agat in passum remotum simul cum lumine intermedio, vix adferri potest ratio, cur lumen medii non agat in orbem, & sic de cæteris agentibus naturalibus.

XLV. Obijcies tamen, per hanc conclusionem tollitur omnis actio uniformiter difformis, contra experientiam: Probatur sequela, quia si ignis v. g. in passo A. produxerit calorem ut 7. poterit & in passo B. simul cum illo calore ut 7. alium calorem etiam ut 7. producere, & sic de cæteris.

XLVI. Respondeo negando sequelam, ad ejus probationem: Respondeo iterum negando sequelam; quia juxta unam experientiam, quā habemus, quod agens totale agat simul cum virtute diffusa per medium, & juxta aliam quod agat uniformiter difformiter, debemus ita de agentibus illis philosophari, ut dicamus in passo A. produxisse calorem ut 7. v. g. in passo B. simul cum illo calore ut 7. calorem tantum ut 6. in passo C. cum illis interme-

diis caloribus tantum calorem ut 5. & sic de cæteris; nam illæ experientiæ debent ita explicari, ut in natura rei non pugnent, quod alioqui fieret.

RESOLUTIO IV.

XLVII. Dico 4°. agens totale non potest actione five simili, five dissimili, producere aliquid in distans, licet aliquid producat in medio, si medium non coagat.

XLVIII. Probatur, quia ad agendum requiritur immediata conjunctio suppositi, vel virtutis inter agens & passum, sed tunc nulla esset, ergo, &c. Probatur minor pro prima parte; non suppositi, quia supponitur agere in distans; neque etiam virtutis, quia virtus dicitur, quæ ut instrumentum coagit; atqui totum medium non coageret, ut supponitur, ergo, &c. Probatur major, quia alioqui actio productiva effectus in passum distans transfret de loco ad locum distantem sine medio, quod naturaliter fieri non potest, ut omnes faterentur: Probatur sequela, quia transfret de loco agentis, à quo egrediretur, ad locum effectus distantem sine medio, ut patet, ergo, &c.

XLIX. Nec dicas 1°. hanc sequelam nos debere, necessariò admittere juxta conclusionem secundam, quia juxta illam conclusionem dicendum actionem totalem productivam effectus, indivisibiliter egredi ab omnibus partibus collectivè sumptis; non verò secundum unam partem ab una, & secundum aliam partem realiter distinctam ab alia; omnes verò collectivè sumptæ sunt conjunctæ immediate immediatione suppositi passo; unde illa actio non transit ad locum distantem sine medio, prout hic fieret.

2°. Nec dicas 2°. esse probabile lumen à sole, & species visibiles ab objecto, ita de facto in passo distante produci; quia, propter rationem allatam, omnino dici debent sibi similia productivæ; quod verò per lineam rectam se propagent, & non lateraliter (propter quod aliqui dicunt non esse sibi similia productivas) in earum naturam refundi debet, sicut in naturam soni refundere oportet, quod post interruptionem, ex æquè propinquis loco interruptionis, unus illum audiat, scilicet ille versus quem movetur aër, & alter non, scilicet ille, qui sonum ante interruptionem audivit; sonus enim est talis naturæ ut non audiat nisi versus illam partem, versus quam propellitur aër, quem informat.

RESOLUTIO V.

LI. Dico 5°. valde probabile videtur agens totale posse supernaturaliter agere in distans, non agendo per medium, ita Scotus in 1. dist. 37. & Scotistæ post ipsum ac Nominales, quos sequuntur Vasquez 1. p. q. 8. Disp. 28. Averſa q. 14. Physic. sect. 7^a. & nuperrimè noster P. Daniel à S. Iosepho 1^a. p. de Deo uno Disp. 22. cap. 4°. contra Suarez, Conimb. Rub. & Thomistas: quia nulla adferri potest repugnantia: deinde potest Deus me jam sine medio producere Romæ, ut satis communiter admittitur; item in Theologia probabile est, demones per aëra vagantes, ita hodie torqueri ab igne infernali, ergo, &c.

QUESTIO CVL A.

De Pulvere Sympathetico.

LII. QVæres an sit licitum uti pulvere Sympathetico pro sanandis vulneribus?

Ee 3

Ante

LIII. A Nte Resolutionem

Nota pulverem Sympatheticum à suis authoribus fere definiri *medicamentum simplex ex mineralibus unum, quod sine ullo verborum susurro, aliàve ceremoniâ, panno inspergitur, sanguine vulneris, vel sanie ulceris illiro; sic tamen ut plaga interea ab omni sorditie diligenter deterfa linteis mundis custodiatur, & ligaturis, ubi opus fuerit, firmetur.* Hoc notato, fit

R E S O L U T I O.

LIV. D Ico (salvo meliori iudicio) uti pulvere isto omnino superstitiosum videtur & diabolicum.

LV. Probatur, quia si pulvis sit è mineralibus unum, non potest plus virtutis, aut activitatis in se habere, quàm corpora mixta ex elementis refractis in summo; atqui superstitiosum & diabolicum est illis ut efficaciter operantibus ad quamcumque distantiam, nihil obstante quocumque corpore intermedio, uti, qualis est istius pulveris Sympathetici inter suos authores usus, ergo, &c.

LVI. Confirmatur, non apparet cui bono fiat applicatio pulveris istius linteis illitis sanguine, à vulnere quàm remotissimè separatis, nisi ad regendam artem dæmonis, ejusque diabolicas fraudes; & si fortè dixeris sanguinem istum agere in distas, uti pulvis ille Sympatheticus, saltem ut agens partialia; id ante satis refutatum est; deinde cur mundities vulneris requiritur? an fortè immundities illius impedire potest activitatem pulveris Sympathetici summè, & quocumque medio interjecto, distantis? id similiter ante rejectum est.

LVII. Dices, magiam superstitiosam consistere in pacto cum diabolo vel observantiâ vanâ traditum à Delrio: pactum expressum hîc nullum subesse certum est; tacitum quî convinces? revera in me bonâ fide utentem, & omni satanæ operi renuntiantem, abjurantemque non redundat.

LVIII. Respondeo tacitum pactum cum dæmone convinci ex agentis & passi nimia distantia, ejusque actione non obstante quocumque medio interjecto; neque multos esse puto, qui id statim non suspicentur; quare neq; bona fides Medici, neq; ignoratiâ sauciati, videtur hac in parte excusari posse.

LIX. Instabis, non magis miror minerale quoddam facultate celi præditum agere in distans, quàm filium parentis, aut avi, formam, mores, & morbos referre,

Sepè Patris mores imitatur filius infans.

Qualis erat mater filia talis erat.

Sepè solet similis filius esse patri,

Et sequitur leviter filia matris iter.

Polus ferrum magnete illitum attrahit; luna in imo maris plurima generat; quanto ab illis in quæ agunt intervallo hæc & illa dissident? Torpedo manum piscatoris stupefacit; remora navem sistit; lapis Hamatites, Iaspisve sanguinem sistit: quidni pulvis Sympatheticus vulnera in distans curabit? itaque si influentias cælestes agnoscis, & eorum præstatiâ, quid est quòd actionem in distas pulveris Sympathetici neges? atra imprimunt corporibus Physicis vim Sympatheticam & antipatheticam ut patet in oleo & in quercu, vite & brathica inter se dissidentia; item quî fit ut hominem nunquam tibi visum ames primâ fronte, alterum quasi innato quodam odio prosequaris? juxta illud Martialis:

Non amo te Sabidi, nec possum dicere quare,

His tantum possum dicere, non amo te.

LX. Deinde quæro ex te, cur polus non agat in ferrum, nisi Magnete illitum? cur torpedo non stupefacit piscatoris manum nisi apprehenso hamo? Sympathia ergo, quàm habet sanguis eductus cum parte affecta & cruore in ea contento, sine magia superstitiosa, allicit & determinat pulverem, ut vires exserat, easque in partem læsam torqueat,

LXI. Resp. negando assumptum, quia illorum medici & naturalistæ reddunt rationes purè naturales; activitatem autem pulveris Sympathetici apprehendunt omnes Theologi ut superstitiosam; quia actio illius, vel continuatur per totum medium, vel non si sic, quomodo sanat saucium quocumque medio interjecto, & in quacumq; distantia? si non toto dubio præcedenti id fuisse rejectum est: deinde, si hoc, si illud dicatur, vanum omnino est pulverem ante dicto panno applicare, ut consideranti patebit: fateor tamen nullam mihi apparere repugnantiam in possibili substantia tantæ activitatis, qualis dicitur esse pulvis Sympatheticus, nec plus insinuant rationes allatæ; verumtamen illam de facto dari aliunde convinci debet quàm per experientiam pulveris Sympathetici; quandoquidem activitas illius sit de sortilegio & superstitione suspecta: vide solutionem ad 7. experientiam dub. 2º. Resol. II. allatam.

D V B I V M III.

An agens secundum qualitatem contrariâ qualitati passi in quod agit, agendo repatiatur.

LXII. A Nte Resolutionem

Suppono 1º. mutuam actionem esse actionem & reactionem; mutuam verò passionem è contra, passionem & repassionem; qui autem fortius agit & vincit, agere dicitur & repati, qui debilius & vincitur, reagere & pati.

LXIII. Suppono 2º. dubium procedere de agentibus materialibus & sublunaribus, habentibus materiam ejusdem speciei; quia materiale non reagere in spirituale, & sublunaria in cælestia à quibus patiuntur, communiter admittitur: 2º. de agentibus intra mutuam activitatis sphaeram existentibus; quia sicut nihil potest agere ultra sphaeram suæ activitatis, ita nec repati, si sit extra activitatis reagentis sphaeram: 3º. de actione corruptiva, quæ est inter contrarias qualitates; quia inter perfectivas tantum, ut lucem, species visuales, &c. non datur repassio defectu contrarii agentis.

LXIV. Suppono 3º. qualitatum agentium naturalium, hunc satis communiter admitti activitatis ordinem: maximè activus est 1º. calor; 2º. frigus; 3º. humiditas; 4º. siccitas; è contra verò resistentiæ; maximè resistiva est 1º. siccitas, unde tabescentes & sicci difficulter curantur; 2º. humiditas; 3º. frigus 4º. calor.

LXV. Suppono 4º. resistentiam esse duplicem, unam activam, vel juxta Conimb. contrariam, juxta Suar. radicalem: aliam formalem, vel juxta Conimb. privativam; negativa autem, quam addunt alii, non est propriè resistentia, sed sola incapacitas subjecti ad formam recipiendam: resistentia activa fit per actionem destructivam contrarii niuentis introduci, ut cum aqua in frigidat ferrum candens à quo calefit, dicitur ferro resistere resistentiâ contrariâ, si ve activâ: resistentia formalis fit per solam præsentiam formæ contrariæ impossibilis, exigentis in suo subiecto conservari; quando autem hæc contingat, diximus supra de Alteratione agentes.

Adde

LXVI. Adde has resistentias dupliciter spectari posse, scilicet in actu primo, quomodo non distinguuntur ab ipsis formis magis quam virtus productiva à substantia ipsius causæ; & in actu secundo, quomodo sunt actus resistendi, qui actus cum sint positivi, solis qualitatibus positivis contrariis conveniunt, & ab illis saltem ratione connotati, (puta formæ contrariæ paratæ introduci) separari possunt, uti actus à potentia. His suppositis, sit

RESOLUTIO.

LXVII. **D**ico, datur vera reactio & secundum eandem partem subjecti, contra Calculatorem, & secundum qualitates ejusdem contrarietatis, contra Nyphum.

LXVIII. Probatur 1°. ex Aristotele 4°. de Generat. animalium cap. 3°. omne agens patitur etiam à patiente, ut quod secatur hebetatur, quod calefacit refrigeratur, ergo, &c.

LXIX. Probatur 2°. variis experimentis; 1^a. manus calida aquam contrectans, eam calefacit, & ab ea frigitur; 2^a. qui manum dexteram calidam sinistræ frigidæ applicat, utriusque vicissim frigus & calorem temperat; 3^a. ferrum candens aquæ injectum, eam calefacit & ab ea frigitur; 4^a. aqua calida commixta frigidæ, eam calefacit & ab ea frigitur, ergo, &c.

LXX. Probatur 3°. productio mixtorum est possibile, & de facto datur, ergo & vera reactio; Probatur consequentia, quia in mixto nulla qualitas est in summo, sed primæ qualitates sunt attenuatæ per actionem & reactionem, quia non apparet quomodo aliter fiat, præsertim cum mixta sint ex elementis inter se contrariis mixta.

LXXI. Probatur 4°. agens est simul in potentia ad agendum ratione qualitatis, per quam postea actu agit & in potentia ad patiendum ratione qualitatis contrariæ, quam à passo potest recipere, atqui in passo, seu agere debiliore, est virtus sufficiens ad reagendum, & in agente fortiori est capacitas ad recipiendam qualitatem contrariam, ergo si sit sufficiens applicatio & proportio secundum conditiones requisitas supposito 3°, erit actio & reactio, passio & repassio.

LXXII. Obijciunt 1°. si daretur reactio, sequeretur idem secundum eandem sui partem simul moveri naturaliter duobus motibus contrariis; item & eandem qualitatem simul naturaliter intendi & remitti; sed hoc est absurdum, ergo, &c. minor clara est: Probatur sequela, sit lignum bipedale ignitum cujus pes A. sit calidus ut quatuor, pes B. ut tria, & aqua prope pedem B. sic tamen ut B. C. sint intra sphaeram activitatis A; B verò tantum intra sphaeram activitatis C. aqua agit in pedem B. remittendo ejus calorem, & pes A. etiam in illum agit, non secus ac in aquam, inter quam est medius, ergo, &c. ita Calculator, cujus argumentum multo hucusque vehementer torfit, ad quod

LXXIII. Respondeo negando sequelam, ad ejus probationem admissio casu, Respondeo aquam agere in pedem B. nec pedem B. aquæ resistere; unde constat nihil moveri simul duobus motibus contrariis: quod verò eo instanti, quo aqua remittit calorem pedis B. pes A. non agit in pedem B. patet, quia nequidem habet vires, ut contineat totum calorem in pede B. quominus activitate aquæ aliquid deperdatur, ergo nec habet vires, ut alium in illum producat illo instanti: item quod pes B. tunc non resistat, etiam patet, quia in primis non

resistit resistentiæ activæ, nam si suum calorem continere non possit, ne activitate aquæ diminuat, quomodo in aquam isto instanti calorem produceret? non etiam resistentiæ formali, quia cedit.

LXXIV. Instabis, si eo instanti, quod aqua agit in pedem B. calidum, pes B. non resistat, ergo non datur vera reactio, sive mutua actio, contra conclusionem & experientias allatas.

LXXV. Resp. distinguendo consequens, ergo non datur vera reactio eodem indivisibili instanti, quod est actio, concedo consequentiam; in instanti immediate sequenti, nego consequentiam; actio enim & reactio non possunt esse in eodem indivisibili instanti, 1°. quia alioqui, nec ulla esset resistentia, nec ulla victoria in pugna contrariorum; nulla in primis resistentia, quia quod resistit quæcumque resistentiæ resistat, debet esse dum resistit; resistit verò secundum solum gradum incompatibilem, & ut præcisè contrarium; si autem fiat reactio eodem indivisibili instanti, quod sit actio, non potest secundum illum gradum resistere; quia secundum illum cedit, definit esse, & non est illo instanti ut resistat, ergo, &c. unde nulla est victoria, quia quod vincit quæcumque victoriæ vincat, debet esse, dum vincit: vincit verò solum secundum gradum incompatibilem & præcisè contrarium; si verò fiat reactio eodem indivisibili instanti, quod sit actio, non potest secundum illum gradum vincere, quia secundum illum etiam cedit, definit esse, & non est illo instanti ut vincat.

LXXVI. Virgebis, victoria non sumitur penes hoc, quod vincens non lædatur & nihil suæ virtutis perdat; sed ex eo quod alterum fortius lædat, sive quod in alterum fortius agat, & alterum plus suæ virtutis perdat; ergo solutio nulla.

LXXVII. Resp. distinguendo antecedens, victoria non sumitur, &c. si pugna sit inter contraria secundum gradus compatibles, concedo antecedens; si pugna sit inter contraria secundum gradus incompatibiles & præcisè contrarios, nego antecedens: de hac enim pugna procedere debet resolutio; nam clarum est, apud omnes, agens repati à passo, si non habeat qualitatem contrariam in gradu incompatibili & contrario, sed in gradu compatible & disparato dumtaxat; unde neutrum fortius agat, si pugna sit inter contraria secundum gradus compatibles, quia ubi nulla incompatibilitas graduum producendorum cum præjacentibus, agentium est æquæ fortis actio. Ex dictis

LXXVIII. Collige, quod eodem indivisibili instanti, quod contraria invicem applicantur, in se mutuo non agant & reagant, sed primo instanti sibi invicem ignis v.g. calidus ut 7. & frigidus ut unum, & aqua frigida ut 7. & calida ut unum resistunt resistentiæ formali sine ulla actione: 2°. instanti agens fortius producit in passum in quod agit, qualitatem contrariam, tantam vel tantam in intensione & extensione pro suâ majori virtute, & agens debilius cedit ex qualitate propria contraria, tantum vel tantum in intensione & extensione pro minore suâ virtute: 3°. instanti (quantum docent experientiæ in conclusione allatæ) passum debilius resistit resistentiæ formali & activæ, & agens fortius superat & vincit: quomodo autem id fieri possit, cum ab illo agente eodem remanente fuerit priori instanti superatum, & ideo hoc instanti habet vires imminutas? est communis omnium difficultas; nam quæro quomodo eodem indivisibili instanti

superet agens fortius, à quo longè superatur & debilitatur? id enim puto refundendum in naturam agentium per alterationem nobis experientia notam, scilicet, quòd debeant aliquot instantibus cessare à resistètia activa & formali, postquam egerunt secundum totam extensionem suæ victoriæ: 4°. instanti adhuc sibi resistunt resistètia formali; quia, ut monui, ad hanc requiruntur gradus incompatibiles seu contrarii existentes: 5°. instanti fortius iterum agit in passum, uti in 2°. & sic de cæteris.

LXXIX. Ratio hujus processus sumitur ex eo, quòd in contrariis ita resistètia explicari debeat: 1°. quia alioqui experientia allata ad probandam alterationem fieri interruptè, intelligi non possunt: 2°. quia sic, clarè patet, quomodo in pugna contrariorum detur resistètia & victoria: 3°. item cur idem in pugna contrariorum non debeat moveri duobus motibus contrariis.

LXXX. Respondent Conimbricenses, Arriaga & plures alii, in casu, objectione 1^a. allato, pedem A. non acturum in pedem B. toto tempore quò reagit aqua in illum, eò quòd si pes A. non fuerit satis potens impedire ne aqua ageret & introduceret frigus in pedem B. multò minus erit potens in aquam novum calorem introducere, & impedire ne aqua conservet suum frigus. Sed

LXXXI. Contra: 1°. instanti reactionis aquæ in pedem B. vel aqua restitit pedi A. unum gradum caloris in pedem B. introducere conanti, vel non? si posterius, non apparet cur pes A. non agat in pedem B. quia nulla est resistètia; si prius, vel restitit per gradum, aut gradus frigoris præinventos in pede B. vel per novum aut novos gradus, quos producit in pedem B. non per hos, quia sunt tantum in fieri, & non in actu, quod verò resistit, debet esse actu, ut sæpe dictum est; neque etiam per illos, quia per præinventos in pede B. aqua non fortius resistit actioni pedis A. quam resistat actioni pedis B. in seipsam; sed actioni pedis B. ejusdem naturæ cum pede A. ita resistit ut vincatur, ergo etiam ita resistet pedi A. ut pes B. ab ipso recipiat novos gradus caloris, & ipse vincatur; ac proinde ita ut pes B. simul moveatur duobus motibus contrariis ut contrariis; quia non est, cur potius unum cesset, & alterum agat, quàm aliud; quod absurdum clarè vitamus. Sed contra nos

LXXXII. Difficultas manet quomodo eodem indivisibili 1°. instanti quò ferrum injicitur aquæ, nec ipsum aqua calefaciat, nec aqua ipsum frige faciat.

LXXXIII. Respondeo tamen rationem clarè sumi ex eo, quòd isto 1°. instanti sibi mutuò resistant resistètia formali, quæ est secundum gradus contrarios existentes; non possunt autem eodem indivisibili instanti existere ut formaliter resistant, & desinere ut vincantur, quod fieret; scio tamen id videri experientia contrarium, sed attendi debet totum quod experimur fieri in tempore, in quo sunt plura instantia, de quibus hic, si plures partes temporis divisibiles indivisibiliter sumptæ; ac proinde, licet, quantum experimur, id fiat in tempore, respectu nostri, ferè indivisibiliter eodem, non tamen revera ita fit, ut dicat ratio fundata in variis etiam experientiis. Ex his

LXXXIV. Collige ulterius in nostra sententia hoc axioma communiter receptum, *omnis actio est à proportionem majoris inæqualitatis*, id est ab agente habente perfectiorem virtutem agendi, quàm passum, verum esse; quia pro eo tempore quò agens debilius

reagit, fortius non habet virtutem agendi quantum experimur; in Adversariorum verò sententia falsum, quia actio est à debiliori agente seu reagente.

D V B I V M IV.

Quid Antiperistasis, quomodo fiat, & an detur.

RESOLUTIO I.

LXXXV. Dico 1°. Antiperistasis est vox Græca circumstantiam contrarii Latine significans; communiter tamen sumitur pro intensio-
ne contrarii unius ad præsentiam alterius circumstantis, ut cum aqua fontalis hyeme calefit, æstate verò frige fit.

RESOLUTIO II.

Ante Resolutionem
LXXXVI. A Suppono 1°. manifestâ experientia constare tantas esse in variis locis subterraneis igneas exhalationes, ut plerumque in igneas flammâs prorumpant; illæ verò exhalationes igneæ teste Arriagâ Disp. 3^a. de Generat. num. 165°. formantur ex aqua & terra tanquam materia, ab influxibus cælestibus v.g. solis, pluviarum, &c. quæ in concavitatibus terræ varia corpora virtualiter calida, ut aurum, gemmas & alia producant.

LXXXVII. Suppono 2°. calorem esse qualitatem sic homogeneorum congregativam, ut plerumque ea laxet & distendat, ut patet in lacte bulliente; frigus verò qualitatem constipativam. His suppositis,

LXXXVIII. Dico 2°. Antiperistasis, siue intensio-
nem caloris in aqua v.g. in hyeme; frigoris in terra, in æstate; (nam suppono terram ex natura sua esse calidam infra summum, cum ex natura sua ordinetur ad generationem plantarum, herbarum, &c. ad quam aptior est calor, quàm frigus, ut habet Arriaga Disp. 4^a. de Generatione num. 19°) hac ratione fieri; frigus in hyeme constipat partes aquæ, atque ita præcludit exitum exhalationibus igneis in aqua contentis, ne ab insita levitate evolent, quo casu omnes illæ exhalationes sese in partes aquæ interiores recipiunt & calorem produ-
cunt, & deinde uniformiter difformiter in omnes partes; calor verò in æstate terram laxat & distendit illius poros, & ita ab insita levitate evolant exhalationes illæ, quibus evolatis, aër & aqua sese, & terram, cui miscentur, infrigidant mediis exhalationibus quibusdam frigidis, quæ tunc remanent. Hinc

LXXXIX. Collige cur loca subterranea & aquæ puteales hyeme calidiora sint; cur calx perfusa aqua accendatur & consumatur; cur carbo Leodiensis madefactus magis inardescat; cur foenum madidum, aut fimus, interdum flammam concipiat, &c. hæc enim continent spiritus calidos, qui propter frigus & humiditatem circumstantem efflari non possunt, & ideo corpus in quo sunt, accendunt.

LXXXX. Addunt Medici nos esse cibi appetentiores in hyeme, quàm in æstate; quia per antiperistasis calor stomachi in hyeme major est, quàm in æstate; sed contrarium est verius: 1°. quia alioqui in hyeme, nec vinum Hispanicum, sed frigida multa sumeremus; nec sumere bonum esset, contra Medicos: 2°. quia calor animalis non prodit foras in æstate per motum localem saltando ex subiecto interiori ad exterius, sed per productionem à principio interiori; quod cum in æstate effectum majorem producat, signum est, quòd sit majus; quòd verò in hyeme nimis cibi appetentiores, & me-
lius

lius cibos coquamus, ideo fit, quia calor tunc non est nimis magnus ut in æstate, sed aliquousque in mensura ad justitiam (ut Medici vocant) sive in gradu aliquousque proportionato; quod requiri patet ex eo, quod qui est in ardentissima febre minus cibos digerit, & tamen plus caloris habeat.

LXXXI. Dixi aliquousque proportionato, ut sic appareat contra P. Compton. hic amentiam non esse, vinum hispanicum & calida in hyeme, potius quam æstate, sumere; sumitur enim ut calor in mensura ad justitiā omnino proportionetur, ut per se notum est.

QVÆSTIVNCVLÆ.

LXXXII. Petes 1°. cur post lotionem plerumque manus magis caleant.

LXXXIII. Resp. quia aqua subingressa manuum poros, fugat sanguinem ad cor; aqua verò exsiccat per residuum caloris remanentis, majori cum copia ad manus revertitur sanguis; non secus ac exprimur, reverti post animum recuperatum, antea ex repentino & inopinato casu perterritum.

LXXXIV. Petes 2°. unde commotio spirituum, vel exhalationum calidarum, præsentē contrariū, non enim potest esse ab intrinseco illarum; quia alioqui esset motus quidam progressivus, qui est proprius animalium: nec ab extrinseco; quia non appareret à quo esset. Ante Rēspōsionem

LXXXV. Adverte unicuique rei à natura cōcessam virtutem aliquam, se, aut alia, movendi, ad propriam conservationem; sic ferrum liquefactum in aquam cadens resilit magnā vi, ut contrarium fugiat; item gutta aquæ in asserem siccum labens se in orbem colligit eā figurā, quā stat magna aqua, ut contra contrarium, ad sui conservationem, se armet. Hoc præmissio,

LXXXVI. Resp. exhalationes illas in præsentia contrarii commoveri in omnem partem, & per omnes poros sese insinuare ab insita virtute, ut contrarium fugiant, à quo destruerentur, & sic se conservent; nec hic motus, licet sit ab intrinseco, ideo debet dici progressivus; quia illis exhalationibus per se non convenit, sicuti convenit viventibus; sed per accidens ad præsentiam contrarii fugiendam.

RESOLUTIO III.

LXXXVII. Dico 3°. datur antiperistasis, sive intensio unius contrarii ad præsentiam alterius circumstantis.

LXXXVIII. Probatur; tum auctoritate omnium Philosophorum post Aristotelem 1°. Metaph. c. 1°. tum experientiis aquæ, calcis, fœni, &c. supra alatis; ergo, &c.

LXXXIX. Nec dicas aquam in hyeme non esse calidiorem, & in æstate frigidiorem; sed ita tantum nobis apparere, ut voluit Cardanus, quia manus nostræ in æstate sunt calidiores, in hyeme frigidiore. Nam id experimur dum valde frigent æstate manus, & valde calent in hyeme; si enim tunc illas in aquam injiciamus, æstate majus frigus aquæ, in hyeme majorem calorem sentimus; deinde putet hyeme fumant, quod est signum caloris.

D V B I U M V.

Quid reflexio, quod simplex sit, & quæ illius causa.

RESOLUTIO I.

C. Dico 1°. reflexio est regressus actionis versus suum agens, propter obstaculum repertum; sic pila in murum projecta versus suum projicientem regrediens reflecti dicitur, cum hoc discriminē, quod pila eadem numero regrediatur; actio verò utpote accidens, quod nequeat migrare de subiecto in subiectum, non nisi eadem specie; hæc autem reflexio variis qualitatibus convenit, ut luminis, calori, speciebus visibilibus, sono, &c. totque sunt reflexiones diversæ, quot diversæ qualitates, quibus conveniunt.

RESOLUTIO II.

CI. Dico 2°. contra Suarem & nonnullos alios, causa reflexionis non est corpus reflectens.

CII. Probatur 1°. refutatione rationis ipsius: nempe corpus reflectens est causa reflexionis, quia magis capax similis qualitatis quam subiecta intermedia. Crystalus est corpus reflectens (& idem est de aqua) non est tamen tam capax luminis, quam aer; quia si interponatur, umbram facit, non aer; deinde quia minus diaphana, quam aer, ergo, &c.

CIII. Probatur 2°. maximè opaca, ut marmor nigrum politum, & similia, sæpe lumen reflectunt; item & lapides durissimi calorem; sed in illis, neque est lux, neque calor; ergo non possunt esse causa istarum qualitatū.

CIV. Nec dicas in illis quidem non esse lumen formaliter; sed eminenter, posita in ipsis luce tantum conditione sine qua non intensiorem lucem reflecterent. Quia dicam id à te gratis fingi, nec ullam rationem adfers, quā id defendas, & expectantia commodè in aliam causam, quam constat esse lucidam pro luce, calidam pro calore, refundi potest.

RESOLUTIO III.

CV. Dico 3°. causa reflexionis est illa ipsa causa, quæ producit qualitatem viā rectā in corpus reflectens, & ipsa qualitas in corpore reflectente producta, corpore reflectente secundum qualitates quas habet, se habente tanquam conditione sive qua non.

CVI. Probatur, quia non appareret, quæ causa commodior assignari possit: deinde sic clarè patet, quomodo in reflexione simile non agat in simile; denique etiam patet, cur ipsa causa simul cum aere non producat qualitatem reflexam; item cur agens principale non determinetur ad qualitatem reflexam producendam, ex eo præcisè, quod ulterior ipsius actio impediatur (ut malè nonnulli volunt); nam si id verum esset, fieret reflexio ad interpositionem cujusque corporis, quod est contra experientiam, ergo, &c.